

Referat af møde i Rådet for Børns Læring torsdag den 7. maj 2015

Afbud: Dorthe Boe Danbjørg Forældrenes Landsforening, Lars Søgaard Jensen BUPL, Jonas Manthey Olsen DUF, Preben Staun Idrættens Fællesråd, Trine Nellemann Rektor Repræsentant fra formandskabet for Rådet for Ungdomsuddannelser, Charlotte Ringsmose Professor MSO Institut for Uddannelse og Pædagogik Aarhus Universitet, Gitte Reimann Skoleleder Falkenborgskolen, Frederiksund Kommune

Velkomst

Formanden for Rådet for Børns Læring Agi Csonka bød velkommen, og gav en særlig velkomst til de nye repræsentanter fra Danske Skoleelever, Silke J. Fogelberg og Danske Skoleelevers Netværk, Jacob Løhmann Kristensen.

Herefter gav formanden en status på, hvad der var sket siden sidst, herunder offentliggørelsen af formandskabets beretning. Formanden understregede, at beretningen var blevet taget godt og konstruktivt imod af begge ministre.

Ligeledes var konferencen om understøttende undervisning, faglig fordybelse og lektiehjælp med til at fremhæve, hvordan man kan arbejde videre med de nye elementer.

Formanden oplyste, at formandskabet er ekspertgruppe til satspuljeprojektet: Styrket faglighed blandt udsatte børn i folkeskolen. I forlængelse af et symposium, som afholdes den 21. maj skal formandskabet afgive anbefalinger til undervisningsministeren ultimo juni om hvilke indsatser, der med fordel kan afprøves på baggrund af hele den systematiske vidensopsamling bestående af SFI's forskningskortlægning, Call til kommunerne, symposium, registeranalyse og vidensopsamling. Formanden opfordrede rådsmedlemmerne til at deltage i symposiet, og ønskede at dagens temadrøftelse om social mobilitet, kunne være med til at give input til, hvilke typer indsatser formandskabet skal anbefale.

Formanden understregede, at formandskabet gerne vil høre, hvad rådsmedlemmerne mener er vigtigt at være opmærksom på i forhold til temaet social mobilitet.

Formanden bød velkommen til de to inviterede oplægsholdere, Professor MSO Bente Jensen og forsker Mette Deding.

Temadrøftelse af social mobilitet på småbørns- og skoleområdet

Baggrunden for de to temadrøftelser om social mobilitet er, at Rådet for Børns Læring i 2015 vil have et særligt fokus på temaet "Social mobilitet".

Oplægget ved professor MSO Bente Jensen omhandlede social mobilitet og kvalitet i dagsinstitutioner. Oplægget tog udgangspunkt i social mobilitet og kvalitet i daginstitutioner ud fra den pointe, at tidligere indsatser er bedre end senere. Bente Jensen understregede, at en højkvalitetsdaginstitution er

Rådet for Børns Læring

karakteriseret ved: Gode lærings- og legeaktiviteter, pædagogernes faglighed, inddragelse af forældre og strukturelle kvalitetsparametre som normering, gruppestørrelse og personalets uddannelse. Bente Jensen påpegede, at normeringer højner kvaliteten på børns læring, men at den relative ulighed er vanskelig at udligne. Herefter blev der sat fokus på to danske interventioner, der sætter fokus på, hvad vi gør med den relative ulighed. De to danske interventioner sætter professionel kvalificering i centrum for indsatsen: Vidensbaseret indsats i dagtilbud (VIDA), et lodtræningsforsøg og effektstudie for 3-5 årige fra 2010-2013, og Abecedarian Programmet implementeret som innovativ fornyelse i dagtilbud (APIIF), et pilotprojekt for 0- 2 årige fra 2015. Ud fra resultaterne fra de to danske interventioner konkluderede Bente Jensen, at der findes fem forudsætninger for kvalitet og mobilitet i dagsinstitutioner. De fem forudsætninger er: 1. Tidlige indsatser (0-2 årige, vuggestuer, dagplejen), 2. Høj strukturel kvalitet i universelle dagtilbud (gode normeringer, høj andel af veluddannet personalet), 3. Professionelles faglighed i universelle dagtilbud (grunduddannelsen, reformen 2014), 4. Kvalificering af professionelle (udover grunduddannelsen) til implementering af målrettede systematiske og vidensbaserede indsatser (fx VIDA, APIIF, Fremtidens Dagtilbud), 5. Målrettet og tydelig daglig/ugentlig evaluering af kvalitet (interaktion) målt på det enkelte barns/og udsatte børns læring og udvikling (engagement, udbytte).

Oplægget fra forsker Mette Deding tog udgangspunkt i resultaterne fra SFI's forskningskortlægning af skolerettede indsatser for elever med svag socioøkonomisk baggrund. Formålet med forskningskortlægningen er at lave en systematisk gennemgang af international forskningslitteratur om skolerettede indsatser i forhold til akademiske outcomes for elever med svag socioøkonomisk baggrund i grundskolen, samt foretage metaanalyser, der undersøger effekten af de skolerettede indsatser. Resultaterne fra forskningskortlægningen viser blandt andet, at kortlægningen omfatter 179 studier, hvoraf 69 er inkluderet i metaanalysen. 93 % af studierne er fra USA (97 % i metaanalysen, og ingen europæiske studier). 78 % af studierne handler om læsning, 42 % om matematik, 12 % om andre emner. Indsatserne kan bestå af mange komponenter, og nogle komponenter (fx feedback og monitorering) optræder nærmest aldrig alene. Resultaterne fra metaanalysen viser blandt andet, at tutoring, cooperative learning, feedback og monitoring, og tilpasning af læreplan har største gennemsnitlige effektstørrelser. Resultatet for tutoring baserer sig på flest studier, og for alle indsatserne er variationen stor, og for alle indsatser er der studier med positiv effekt. Mette Deding konkluderede, at man kan gøre en forskel i skolen, det er ikke for sent, og at den internationale forskningslitteratur viser, at der findes indsatser, der kan reducere gabet betydeligt. Her er det særligt tutoring, cooperative learning og feedback og monitoring, der virker som lovende indsatser. Resultaterne er domineret af amerikanske studier, fordi der er en stærk tradition for ”indsatser” og for at måle effekter. Der er imidlertid stadig ukendte faktorer som for eksempel, at studierne generelt ikke redegør for omkostninger og for langsigteffekter.

Formanden for Rådet for Børns Læring takkede begge oplægsholdere, og herefter drøftede Rådet for Børns Læring på baggrund af de to oplæg udfordringerne i forhold til højnelse af social mobilitet.

Forhold, der indgik i drøftelsen, var blandt andet:

Rådet for Børns Læring

- Spørgsmålet om, hvorvidt udenlandsk forskning kan overføres til dansk kontekst. Det blev pointeret, at effektstudier og meta-reviews ofte er fra USA, og at der dermed opstår nogle oversættelsesproblemer til en dansk kontekst, men at forskningen godt kan inspirere til indsatser i dansk sammenhæng. Dog er det en udfordring at omsætte undersøgelser fra forskellige kontekster for eksempel på grund af det danske velfærdssystem, der indebærer universelle ydelser, som ikke er sammenlignelige med fx de amerikanske.
- At det er en svaghed ved forskellige indsatser, at det ikke er opgjort, hvilke omkostninger, der ligger bag.
- At det kunne være interessant at vide mere om de langsigtede effekter. Det blev pointeret, at de største effekter er i de små klasser, og at vi ved for lidt om langsigtssindsatserne. Der er dermed også brug for viden om, hvad der skal fastholdes og følges op på.
- Behov for at forholde sig til de professionelle normer og værdier.
- Behovet for at få identificeret begreber, som giver mening for personalet – fx synlig læring, og nødvendigheden af at stille passende og realistiske krav til udsatte børn.
- At forældresamarbejde skal være mere målrettet. Og at der ikke er forskning om forældrenes betydning for børns læring i dansk sammenhæng.
- Der bør være mere fokus på, de elever, der trods en svag social baggrund, klarer sig godt senere hen. Hvad kan vi lære af det? Formanden opsummerede drøftelsen og de forhold, der ser ud til at have betydning for social mobilitet.

Kommende aktiviteter

Formanden orienterede om baggrunden for studieturen til London den 28.- 30. oktober 2015.

Der har gennem tiden været et stort forskningsmæssigt fokus på social mobilitet på såvel internationalt som nationalt plan. På trods heraf præsterer Danmark lavere end de øvrige nordiske lande. I London har man siden 2003 arbejdet intensivt med at øge den sociale mobilitet for lavt præsterende elever i grundskolen. Indsatserne har givet store effekter, særligt i bydelen Tower of Hamlets. På dagtilbudsområdet viser forskningen, at det i særlig grad er i børnenes tidligste år, at indsatser ift. højnelse af social mobilitet er særligt effektive. Det skyldes blandt andet, at der i børnenes tidlige leveår er et "window of opportunity" for udvikling af en række ikke-kognitive færdigheder, som gradvist lukkes med alderen. Dagtilbudsområdet er derfor centralt, hvis Danmark skal præstere på samme niveau som vores nordiske naboer. På Institute of Education, London University har professor Brenda Taggart arbejdet med programmet Effective Pre-School, Primary & Secondary Education. De har fulgt mere end 3000 børn fra deres 3. leveår til de som 16-årige går videre i uddannelsessystemet. Programmet har affødt en stor viden om, hvad et højkvalitets dagtilbud betyder for børns mulighed for social mobilitet. Sekretariatet planlægger et besøg i et højkvalitetsdagtilbud i bydelen Tower of Hamlets, hvor vi bl.a. vil få følgeskab af professor Brenda Taggart.

Formandskabet mener, at det vil være interessant og gavnligt for rådets arbejde at søge inspiration og information i London.

Rådet for Børns Læring

Formanden gjorde opmærksom på arrangementet på Folkemødet, hvor formandskabet har en event lørdag den 13.juni kl. 13-14 om 0- 2 års børns læring.